

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 9/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av kyrkolagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 maj 2006 en proposition med förslag till lag om ändring av kyrkolagen (RP 48/2006 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Matti Hietanen, undervisningsministeriet
- lagstiftningsråd Paulina Tallroth, justitieministeriet

- ecklesiastikråd Matti Halttunen, Kyrkostyrelsen
- ordförande Pekka Aikio, Sametinget
- ombudsman Esko Jossas, Akavan kirkolliset ammattiliitot AKI ry som representant också för Finlands kyrkas prästförbund rf
- jurist Anna-Maria Numminen, Församlingarnas Tjänste- och Befattningshavares Förbund FTBF rf
- professor Olli Mäenpää
- professor Kaarlo Tuori.

Dessutom har utskottet fått ett skriftligt utlåtande från

— Svenska Finlands Folkting.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att språkbestämmelserna i kyrkolagen ses över till följd av den nya språklagen och samiska språklagen.

Kyrkolagen föreslås bli ändrad så att kyrkliga samfälligheters språk fastställs enligt vad som föreskrivs i den nya språklagen om samkommuners språk. I gällande bestämmelser om församlingars språk föreslås inga ändringar. Bestämmelsen om finsk-samiska församlingar föreslås dock bli ändrad så att församlingarna på samernas hembygdsområde ska vara tvåspråkiga. I församlingar på samernas hembygdsområde ska samiska språklagen i tillämpliga delar iakttas på samma sätt som i kommuner. Lagen ska kompletteras med en ny bestämmelse om att

alla myndigheter inom kyrkans centralförvaltning är tvåspråkiga och stiftsmyndigheterna enspråkiga, om enbart enspråkiga församlingar hör till stiftet, och tvåspråkiga, om minst en tvåspråkig församling hör till stiftet.

I den kyrkliga förvaltningen ska i tillämpliga delar iakttas vad som föreskrivs i den nya språklagen om rätten att använda finska och svenska hos myndigheterna, handläggningsspråket hos myndigheterna, språket i expeditioner och andra handlingar, säkerställande av språkliga rättigheter, myndigheternas arbetsspråk, språket i allmän information samt främjande av språkliga rättigheter. Vad som föreskrivs i språklagen om statliga myndigheter ska i till-

lämpliga delar gälla kyrkans centralförvaltning och stiftsmyndigheterna, och vad som föreskrivs om kommunala myndigheter på motsvarande sätt en församlings och en kyrklig samfällighets myndigheter. Samiska språklagen ska tillämpas i den kyrkliga förvaltningen enligt

samma principer som lagen om användning av samiska hos myndigheter. I kyrkolagen föreslås en bestämmelse om att dispens av särskilda skäl kan beviljas från kraven på språkkunskaper.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Genom den föreslagna ändringen i kyrkolagen ses språkbestämmelserna i kyrkolagen över på grund av den nya språklagen (423/2003) och samiska språklagen (1086/2003). Av de orsaker som framgår av propositionen och med stöd av utredning finner förvaltningsutskottet lagförslaget nödvändigt och angeläget.

Vid utfrågningen av sakkunniga påpekades begreppet tvåspråkighet i lagförslagets 3 kap. 5 § 2 mom., som gäller församlingarnas språkliga ställning i samernas hembygdsområde. Med begreppet tvåspråkighet avses finska och samiska, medan begreppet i språklagen avser finska och svenska.

I språklagen föreskrivs om Finlands nationalspråk, finska och svenska. Utskottet framhåller att språklagen är en allmän lag. Där hänvisas till lagstiftningen om andra språk och till speciallagstiftning där det ingår språkbestämmelser. Enligt 3 § i språklagen tillämpas lagen inte på evangelisk-lutherska kyrkan; bestämmelser om kyrkans språk finns i kyrkolagen (1054/1993). Syftet med språklagen är att möjliggöra en flexibel reglering och beakta kyrkans särbehov i kyrkolagen (RP 92/2002 rd). I språkbestämmelserna i kyrkolagen föreskrivs inte bara om finska och svenska utan också om samiska.

Enligt utredning är bakgrunden till 3 kap. 5 § 2 mom. att bestämmelsen i gällande 3 kap. 5 § 7 mom. om att tvåspråkiga finsk-samiska församlingar kan inrättas på samernas hembygdsområde inte har visat sig fungera på grund av det tungrodda administrativa förfarandet. Tillämpning av bestämmelsen förutsätter att nuvarande församlingar inom samernas hembygdsområde måste dras in och en ny församling inrättas. Re-

geringen hävdar att 3 kap. 5 § 2 mom. inte i materiellt hänseende tillför den språkliga regleringen något nytt jämfört med nuläget utan att det materiella innehållet precis som nu framgår av andra bestämmelser. I samma sammanhang föreslås epitetet finsk-samisk bli slopat. Enligt utredning används inte epitetet finsk-svensk eller svensk-finsk för att ange tvåspråkighet i namnet på andra församlingar heller.

Bestämmelserna i kyrkolagen utgör en helhet för sig, noterar utskottet. Föreslagna 3 kap. 5 § 2 mom. är en specialbestämmelse om församlingarna på samernas hembygdsområde. Lydelserna uttrycker exakt innehållet. Församlingarna på samernas hembygdsområde är tvåspråkiga uttryckligen på så sätt att där iakttas vad som föreskrivs om samiska språket i kyrkolagen och kyrkoordningen. Bestämmelsen får sitt materiella innehåll av kyrkolagens 3 kap. 8 § 2 mom. och 4 kap. 4 § 3 mom. samt kyrkoordningens 6 kap. 8 c § 1 och 5 mom.

Utskottet ser inget hinder för att det allmänspråkliga uttrycket tvåspråkig avseende finska och samiska används i församlingarna på samernas hembygdsområde. I andra sammanhang är det fråga om tvåspråkighet enligt språklagen, finska och svenska. Av bestämmelserna och deras motivering framgår det enligt utskottets mening vilka språk som avses med tvåspråkighet. Bestämmelsen beaktar kyrkans särbehov. Föreslagna 3 kap. 5 § 2 mom. gäller inte de administrativt organisatoriska arrangemangen i församlingarna på samernas hembygdsområde, t.ex. den kyrkliga samfälligheten. I föreslagna 8 § föreskrivs om språkbestämmelserna inom den kyrkliga förvaltningen.

I kyrkolagen föreslås också bestämmelser om dispens från kraven på språkkunskaper. Utskottet ser det som en konsekvent lösning. Frågan har samband med den aktuella översynen av språkbestämmelserna i kyrkolagen på grund av den nya språklagen och samiska språklagen.

Enligt utredning ska hela frågan om dispens granskas i ett bredare perspektiv i samband med en total reform av tjänstemannarätten inom den kyrkliga förvaltningen. Kyrkostyrelsens kom-

mission som berett reformen har sänt ut sitt betänkande på remiss.

Utskottet hänvisar till det ovan sagda och tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår förvaltningsutskottet

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 6 juni 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Nils-Anders Granvik /sv
Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd
Heli Paasio /sd

Mauri Salo /cent
Satu Taiveaho /sd
Tapani Tölli /cent
Ahti Vielma /saml
Tuula Väättäinen /sd
ers. Pertti Hemmilä /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.